

Sümegei György

Emlékezni is csak pontosan szépen...

Glücks Ferenc emlékére

A Katona József Múzeumról (a volt Bács-Kiskun Megyei Múzeumigazgatóság-ról) Bánszky Pál (=B.P.) néhány állítása (Forrás, 2012. július–augusztus, 92–93.) helyreigazításra szorul. A dokumentálhatóan valós tényeket közlöm az alábbiakban.

A Katona József Múzeum művészettörténészeként dolgoztam (1971–81), s ezért a naiv múzeum állandó kiállítása megvalósítására a múzeumigazgató engem kért meg. Mivel nem vállaltam, a választása Sztinkó István néprajzos kollégámra esett. Ő ezt a munkát tisztességesen és becsületesen elvégezte, ahogy a naiv múzeum első kiállításai megvalósításában is közreműködött még. Nevét nem említeni annál is inkább mulasztás, mert megyei múzeumigazgató-helyettesként ő végezte azután azt a szakmai munkát, amire B. P.-nek nem maradt ideje.

Hogy Horváth Attilát („ne dohányozz, és ő bement cigarettázva, és erre a Gajdócsi meg kirúgta”) ilyen olcsó, bulvárlapba sem való esemény miatt váltották volna le – ez a körülmények ismeretének a teljes mellőzését jelzi, súlyosan téves információt közöl. Röviden és tényszerűen: a megyei múzeumigazgató és helyettese régészházaspárnak hét fiatal muzeológus (köztük voltam magam is) hosszabb ideig tartó, a múzeumvezetés tarthatatlan emberi és szakmai hiányaira rámutató mozgalma (lázadása?) miatt kellett lemondania. Minisztériumi vizsgálat is támogatta a változtatást. A Horváth Attila után kialakult vezetői vákuumban először Pap Gábor művészettörténészt kérték föl megyei múzeumigazgatónak, miután ő visszalépett, csak akkor került előtérbe B. P. Ő egyébként a mi múzeumi, szakmai elképzeléseinkben azért sem szerepelt, mert nem volt múzeumi gyakorlata, de a kinevező ezt a fontos szakmai szempontot mellőzte.

Apró pontosítás csupán, hogy Gajdócsi István irodájában nem „3 méter magas Tóth Menyhért-festmény volt”, illet ő sohasem festett, de ott volt a *Gea* (139×119,5 cm) című kompozíció, amelyet kiállítások alkalmával többször le- és visszatettem.

„Meghallottam, hogy Pécs nagyon mozog abban az ügyben, hogy megszerezzen egy magángyűjteményt egy budapesti pékmestertől. Elmentem a pékmesterhez, megkérdeztem, milyen feltételekkel. /.../ Az volt a feltétel, hogy egy éven belül megrendezem az állandó kiállítást. /.../ Hazajöttem, este elmentem a Gajdócsi lakására, elmondtam neki, és ő azt mondta, hogy másnap menjek vissza, ő a

megyei szakszervezetet elhelyezi máshová, és egy éven belül megnyithattam a képtárat, az állandó kiállítást. Másnap visszamentem a tulajdonoshoz, aláírtam, hogy meglesz, és meg tudtam csinálni a Cifrapalotát '83-ban."

Kaposváron, a Rippl-Rónai-emlékülésen 1979. május 23-án, ebéd közben az Iparvendéglőben hallottam Romvári Ferenc pécsi művészettörténész kollégámtól, hogy a Glücks-gyűjtemény is hozzájuk kerül. A sárga irigység jelei ütközhettek ki rajtam, hiszen addigra már földolgoztam s kiállítottam a Nemes Marcell-gyűjteményt, és elkezdtem dolgozni a Kecskeméti Képtár megvalósításán. Több megyei pedagógus képzőművész kiállítást rendeztem a Cifrapalotában s láttam, hogy milyen durván építettek a folyosókba irodákat. Szappanos Bertalan elmondta, hogy a megyei szakszervezet nem szereti az épületet, és új irodaházat építenek. (Ez többéves folyamat, nem egyik napról a másikra valósult meg a költözködésük, de még a róla való döntés sem.)

A Kecskeméti Képtárnak a Cifrapalotába történő tervezése (a feleségem ötlete) Horváth Attila igazgatása idején kezdődött. S amikor értesültem a pécsi szándék elhalásáról, kértem Sarkantyú Mihály művészettörténész évfolyamtársamat, hogy vigyen el Glücks Ferenchez a Népszínház utcába. A „pékmester” – okleveles közgazdász (korábban volt péksége a Koszorú utcában), a művészettörténetben rendkívül tájékozott, olvasott, kulturált úriember volt. A pécsiekkel megakadt tárgyalásokból gyorsan sikerült Kecskemét, a Kecskeméti Képtár felé fordítanom a gyűjtemény útját. Ez azért volt fontos, mert a 81 darabos Nemes Marcell-kollekció (20 mű elveszett a háborúban, elkallódott) 1911 előtt keletkezett műveit szükséges volt egy minőségi, a két világháború közti időben keletkezett gyűjteménnyel kiegészíteni, folytatni, megerősíteni. A Cifrapalotába tervezett Kecskeméti Képtár első tervezetét, forgatókönyvét én írtam, majd a véglegeset lektoráltam (1983. júl. 4.). Farkas István festőművész fiai, Charles Farkas és Polo Farkas egyetértésével, hathatós támogatásával adták át a Farkas–Glücks-gyűjteményt a Kecskeméti Képtárnak. A szerződést Glücks Ferenc, Glücks Ferencné, a Művelődési Minisztérium és a Katona József Múzeum képviselői írták alá Budapesten, 1980. aug. 1-jén. (B. P. akkor találkozott először Glücks Ferencsel.)

„Az volt a feltétel, hogy egy éven belül megrendezem az állandó kiállítást, amibe a képek 90%-a benne lesz.” Ezzel szemben a szerződésben így szerepel: a múzeum „a kiállítás lehetőségét két-három év alatt biztosítja”. Az 1. jegyzék műtárgyait 1983. szept. 12-én, a 2. listába vett műveket 1989. szept. 12-én vehette birtokba a múzeum, tehát a 90% kiállítása sem igaz mint feltétel, az is utólagos kreáció. A szerződéskötéstől számítva nem „egy éven belül”, hanem több mint három év múlva nyílt meg a Kecskeméti Képtár.

Az elnevezés időleges módosítására is rosszul emlékszik B. P.: „Románynak olyan problémája volt, hogy ne azt írjuk ki, hogy Kecskeméti Galéria, hanem valami hülyeséget.” Romány Pál a történetileg pontos és hiteles Kecskeméti Képtár név helyett igenis a „Kecskeméti Galéria” névhasználatot (ad analogiam: Magyar Nemzeti Galéria) erőltette, és csak elmenetele után merték visszavenni és újra használni az eredeti nevét. Kecskeméti Képtár – de ezt nem mondja ki B. P., mint ahogyan a bántón, sértő módon „pékmesternek” titulált Glücks Ferenc nevét sem. Pedig Nemes Marcell után Glücks Ferenc közgazdász-műgyűjtőnek és a szándé-

kában őt messzemenően támogató Charles Farkasnak és Polo Farkasnak köszönhető a Kecskeméti Képtár alapgyűjteményének a megerősítése, fontos művekkel (Mednyánszky László, Nagy István, Farkas István stb.) történő kiegészítése, gazdagítása az 1980-ban megkötött *Ajándékozási szerződés* alapján. (Az említett iratok másolatai a birtokomban vannak, bármikor megtekinthetők.)

Bánszky Pál a jelzett interjúban közölt állításai fenntartása mellett nem kíván reagálni Sümegi György vitacikkére.

A nyári, tematikus számunk állításainak megvitatása a jövőben helytörténetek, művészettörténetek, történetek feladata lesz. A további vitát folyóiratunkban lezártuk. *(A Szerk.)*

E számunkat nyomta és kötötte a Print 2000 Nyomda Kft.

NYOMDA KFT. KECSKEMÉT

6000 Kecskemét, Nyomda u. 8.

Tel.: +36 76 501 240; Fax: +36 76 501 249

E-mail: info@print2000.hu

www.print2000.hu

Folyóiratunk megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap

támogatja.